

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота
з економічної теорії на тему:
«Державний борг як фактор макроекономічної нестабільності»

Студентки групи ОПД-21

Левченко Анни Сергіївни

Керівник: к.е.н., доц. Вірковська А.А.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади формування державного боргу.

Розділ 2. Аналіз боргової ситуації в Україні у світлі глобальної боргової кризи.

Розділ 3. Проблеми та наслідки оптимізації державного боргу України.

Висновки

Список використаної літератури

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 2. Аналіз боргової ситуації в Україні у світлі	8
глобальної боргової кризи.	8
РОЗДІЛ 3. Проблеми та наслідки оптимізації державного боргу України.....	16
Висновок.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	22

Вступ

У сучасному суспільстві рівень добробуту країни характеризується економічними чинниками. Покращення рівня життя може забезпечити лише економічний ріст. Дослідження економістів показують, що такий ріст не може бути постійним. Доведено, що економічне зростання є циклічним, тобто за певних умов воно послаблюється певними факторами.

Одним з таких макроекономічних факторів нестабільності є державний борг. Державний борг – фінансова складова сучасної державної економіки. Неодмінною умовою ефективного функціонування системи економічної безпеки будь-якої країни, яка сприяє розвитку самодостатньої, конкурентоспроможної, соціально спрямованої економіки країни, є усунення негативних чинників боргового характеру.

Метою даної курсової роботи є дослідження впливу державного боргу на економіку країни, оскільки він є одним з чинників макроекономічної нестабільності.

Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити місце і роль державного боргу в економіці України;
- узагальнити вітчизняний і зарубіжний досвід щодо боргової реструктуризації;
- розробити пропозиції щодо управління державним боргом.

Основним об'єктом дослідження є державний борг України.

Предмет дослідження: напрямки удосконалення управління державним боргом.

При проведенні дослідження використовувались наступні методи: спостереження, порівняння, аналізу та синтезу, системного аналізу.

Вивчення теми державного боргу як фактору макроекономічної нестабільності автор вважає недостатньо дослідженим. Тому новизна дослідження полягає в тому, що в ході його проведення розглядалися питання не лише сутності та причин виникнення державного боргу, а й шляхи його мінімізації для України з огляду на досвід інших країн.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування державного боргу.

Макроекономічна нестабільність – це зміна економічної активності, тобто так звані економічні цикли, що характеризуються рухом економіки. Даний процес призводить до появи безробіття, інфляції, дефіциту державного бюджету, що веде до недостатньої реалізації ВВП країни, а значить до зниження ефективності економіки. Особливо помітною макроекономічна нестабільність є при ринковій економіці.

Особливу увагу при розвитку економіки країни варто приділити проблемі державного боргу.

Державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення. Державні запозичення здійснюються з метою фінансування дефіциту державного бюджету, через залучення коштів (розміщення боргових інструментів) на внутрішньому або зовнішньому фінансових ринках. Ці кошти залучаються для використання в державному секторі економіки і їх ефективного трансформування у зростання дохідної частини бюджету.

Державний борг складається із прямого й гарантованого боргів:

- прямий борг – це загальна сума безумовних боргових зобов'язань країни за отримані та непогашені на визначену дату кредити (позики), які з'являються в результаті державних запозичень;
- гарантований державою борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України щодо повернення отриманих та непогашених станом на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями. [3].

Розрізняють внутрішній та зовнішній державний борг.

Відповідно до Закону України «Про державний внутрішній борг», поняття внутрішнього боргу трактується так : Державним внутрішнім боргом України є строкові боргові зобов'язання Уряду України у грошовій формі. [9]. Тобто, внутрішній борг являє собою заборгованість держави всім громадянами,

а також підприємствами, фірмами та іншими юридичними особами, які тримають внутрішні державні цінні папери та сплачується у національній валюті, а саме у гривні.

Зовнішній борг означає запозичення держави на зовнішньому ринку, яке сплачується в іншій, ніж гривня, валюті.

Безумовно, виникнення державного боргу є негативним фактором для розвитку економіки.

Існують такі причини виникнення державного боргу:

1. Дефіцит державного бюджету – перевищення видатків держави над надходженнями коштів у державну казну.
2. Дефіцит платіжного балансу – перевищення імпорту над експортом.
3. Зменшення податкового навантаження для громадян та юридичних осіб: при цьому не відбувається скорочення видатків з державної казни. Таке явище називають дискреційною фіскальною, або бюджетно-податковою політикою.
4. Різке зменшення податкових надходжень: при цьому збільшення витрат у допомозі виплат по безробіттю, збільшення соціальних виплат. Такі процеси є недопустимими під час економічної кризи.
5. Збільшення впливу держави на економіку: тобто ведення стримуючої політики.
6. Взяття траншу з метою підтримки економіки країни.
7. Збільшення видатків держави у передвиборчому періоді.
8. Воєнний стан, що супроводжується мілітаризацією – дії державних органів у сфері економіки, політики та соціуму, спрямовані на нарощування військової потужності держави [7].

Отже, можна дійти висновку, що вирішення проблеми державного боргу є цілком реальною. Перш за все, потрібно здійснити низку заходів та реформ як у фіскальній, так і в фінансовій політиці країни, завершити воєнні дії на Сході, створити якнайкращі умови для ведення малого та середнього бізнесу, що призведе до збільшення податкових надходжень у казну та збільшення ВВП

країни, скоротити державні витрати, створити сприятливі умови для інвесторів, збільшити експорт, створити спеціальні структури для забезпечення боргової безпеки країни, залучати новітні технології.

Саме ці дії дозволять не лише зменшити державний борг, а й підвищити рівень життя в країні, що є основною метою успішної високорозвиненої країни.

РОЗДІЛ 2. Аналіз боргової ситуації в Україні у світлі глобальної боргової кризи

В Україні, попри значні досягнення у борговій політиці, актуальною залишається проблема домінування короткострокових рішень і прийняття екстрених заходів при виникненні боргових ускладнень, а також відсутності ефективного механізму управління зовнішнім боргом, який сприяв би постійному та вільному доступу до міжнародного ринку позикового капіталу і мінімізації вартості залучених ресурсів. Величина державного боргу України з року в рік зростає. Згідно з даними Міністерства Фінансів України, за останніх 5 років загальна сума державного боргу зросла більше, ніж в тричі. Дані зміни зображені на Рис.2.1.

Рис.2. 1. Динаміка державного та гарантованого державою боргу за останні 5 років.[2].

У зв'язку з тим, що курс іноземної валюти у 2014 році зріс з 8 до 24 грн. за американський долар, це призвело до ще більшого зростання зовнішнього державного боргу. Відповідно, сума зовнішнього боргу станом на 31.12.2013 становила 27,93 млрд. дол. США, при вартості долара 8,21 грн. [1]. Згідно останніх даних Міністерства Фінансів України 28-го лютого поточного року загальна сума зовнішнього боргу дорівнює 36,14 млрд. дол. США. Варто зазначити, що станом на 28.02.2017 долар можна було придбати за 26,9 грн. [2].

У доларовому еквіваленті зображено величину зовнішнього боргу України на Рис 2.2.

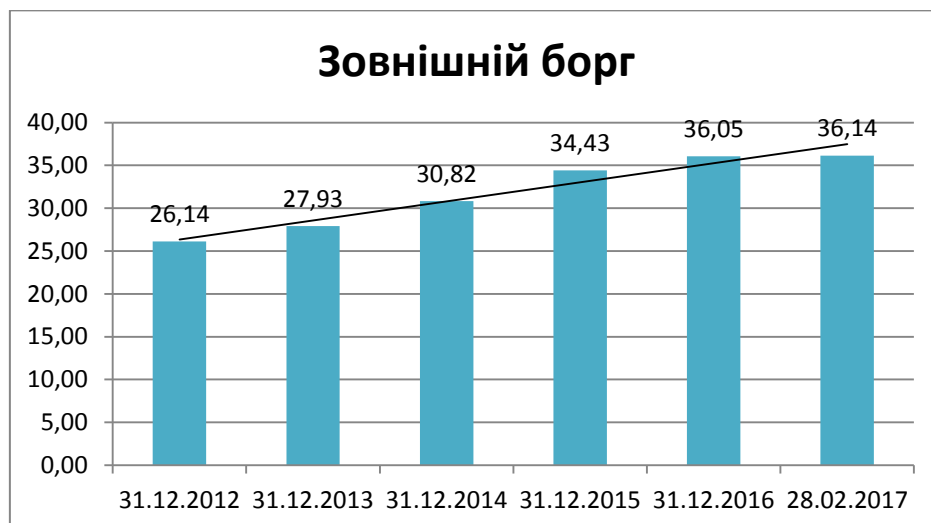

Рис. 2.2. Динаміка зовнішнього боргу України протягом останніх 5 років, млрд. дол. США.[2].

До складу державного боргу входять заборгованість за позиками, одержаних від міжнародних фінансових організацій. Найнижчим показник був у кінці 2013 року – 7,74 млрд. дол. США. Найбільшого піку заборгованість сягнула вкінці 2015 року, становивши 14,06 млрд. дол. США. У таблиці 2.1 представлені дані щодо величини заборгованості міжнародним фінансовим організаціям та виділено найбільші показники.

Таблиця 2.1.

Заборгованість за позиками, одержаних від міжнародних фінансових організацій [2]

	<i>млрд. дол. США</i>					
	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	28.02.2017
Європейське Співтовариство	0,00	0,00	1,66	2,41	2,31	2,34
Європейський банк реконструкції та розвитку	0,53	0,60	0,59	0,58	0,59	0,60
Європейський Інвестиційний Банк	0,40	0,54	0,49	0,52	0,53	0,56
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	3,03	3,07	4,33	5,20	5,06	5,00
Міжнародний Валютний Фонд	6,05	3,54	3,65	5,34	5,18	5,22
Фонд чистих технологій (МБРР)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Другим у складі зовнішнього державного боргу є заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав. Ці показники,

порівняно є нижчими і впродовж 5 років коливались від 0,91млрд. дол. США вкінці 2013 року до 1,71 млрд. дол. США станом на 28.02.2017 року.

Найбільшою частиною зовнішнього боргу є заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку. Дані цієї складової подані у Рис. 2.3.

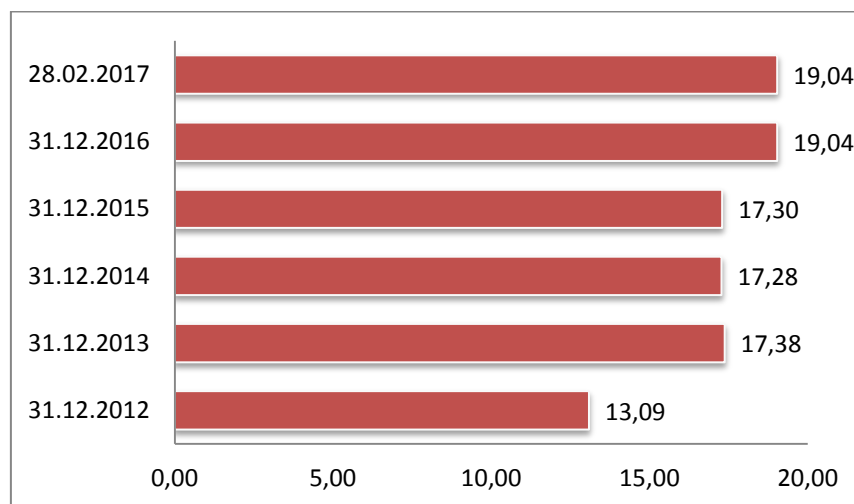

Рис. 2.3. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку, млрд. дол. США. [2].

Якщо порівнювати величину зовнішнього та внутрішнього боргу України, то другий є меншим. На Рис.2.4. зображено стан та динаміку внутрішнього державного боргу України.

Рис. 2.4. Динаміка внутрішнього боргу України 2012-2017 рр., млрд. дол. США. [2].

Варто звернути увагу, що найбільшим внутрішній борг був вкінці 2013 року, що було спричинено вище сказаним стрімким збільшенням курсу долара та інших іноземних валют.

Розрізняють дві складові внутрішнього боргу України. Це заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку та заборгованість перед банківськими та іншими фінансовими установами.

Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку складає більшу частину внутрішнього боргу. Впродовж 5 років дана заборгованість збільшилась майже у 5 раз – зі 187, 26 млрд. грн. вкінці 2012 року до позначки у 685,78 млрд. грн. станом на 28.02.2017 року. Дані у американських доларах представлені у Рис. 2.5.

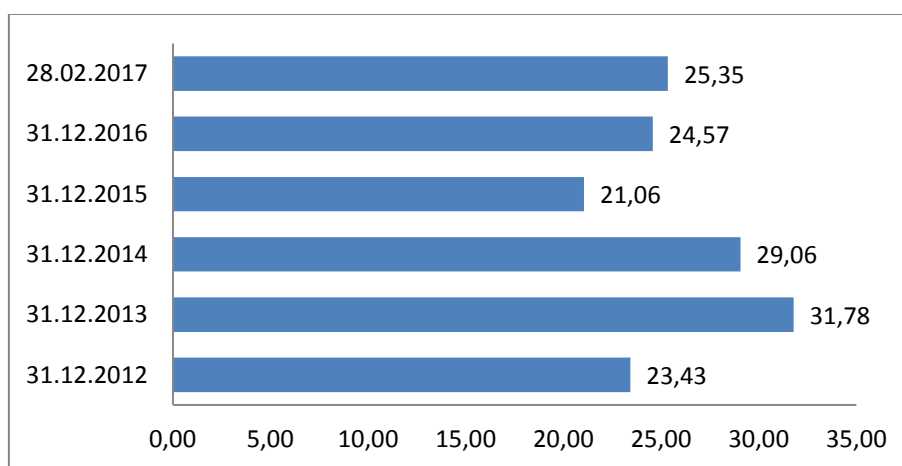

Рис. 2.5. Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку, млрд. дол. США.[2].

Такий стан заборгованості зумовлений тим, що у листопаді 2015 р. було проведено масштабну реструктуризацію зовнішнього державного боргу України, внаслідок якої було передбачено здійснити додаткову емісію нових облігацій та державних деривативів для власників старих облігацій на загальну суму близько 430 млн. дол. США. У результаті реструктуризації було передбачено списання боргів на суму 3 млрд. дол. США, відтермінування платежів на суму 8,5 млрд. дол. США на чотири роки, випуск нових євробондів замість реструктуризованих та деривативів, прив'язаних до зростання ВВП [5].

Заборгованість перед банківськими та іншими фінансовими установами є в рази меншою від попередньої складової. До складу цього аспекту входить

лише заборгованість НБУ, яка впродовж 5 років зменшується з 3,04 до 2,51 млрд. грн., що в валютному співвідношенні дорівнює 0,38-0,9 млрд. дол. США.

Наприкінці 2016 року світовий борг сягнув 225% сукупного ВВП, а саме 152 трлн американських доларів. Це рекордні дані для світового господарства. МВФ зазначив, що за останні роки величина зовнішнього боргу зростає швидкими темпами. Переконатись у цьому можна з даних наступного Рис.2.6. [14].

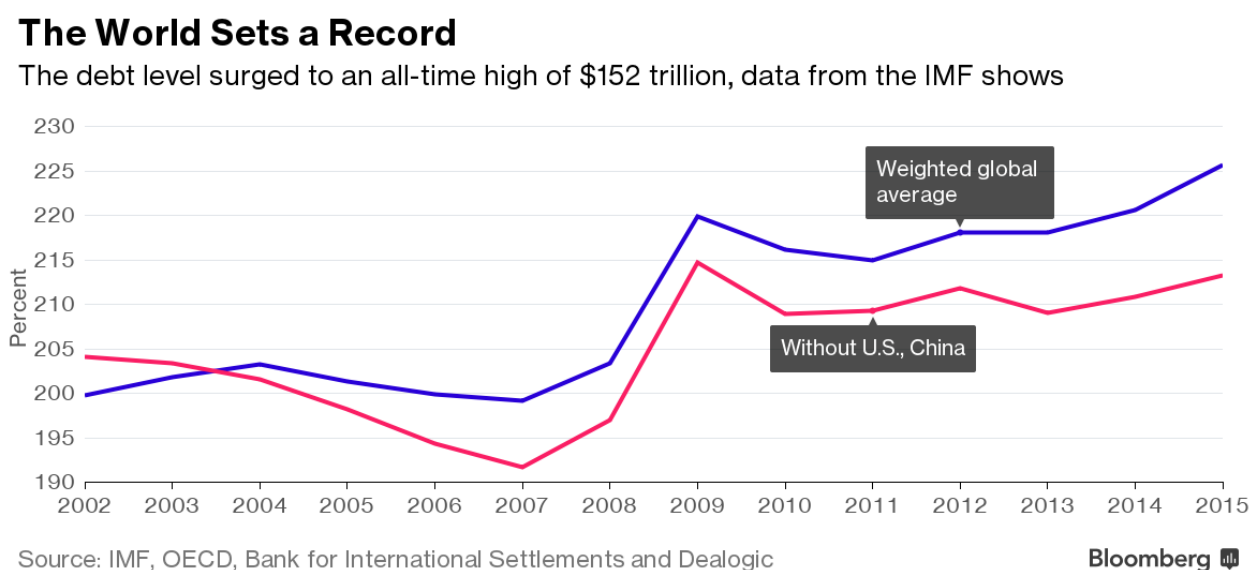

Рис. 2.6. Динаміка рівня світового боргу. [14].

Найбільша частка запозичених коштів належить країнам-лідерам – США, Китай, Франція.

Сполучені Штати Америки

Державним боргом США вважаються кошти, які федеральний уряд країни винен своїм кредиторам. Попри те, що США є однією з найпрогресивніших країн світу, проте рівень державного боргу цієї країни колосальний. З наведеної нижче таблиці можна дійти до висновку, що з кожним роком загальний борг США зростає в середньому на трильйон.[8]. За останні 5 років рівень боргу зріс у 1,2 рази.

Дата	Загальний обсяг державного боргу
12/31/2012	16 432 730 050569,12
12/31/2013	17 351 970 784950,15
12/31/2014	18 141 444 135563,30
12/31/2015	18 922 179 009 420,89
12/30/2016	19 976 826 951 047,80
05/22/2017	19 846 034 340 301,91

Рис. 2.7. Загальний обсяг державного боргу США впродовж останніх 5 років.[8].

Незважаючи на те, що обсяг державного боргу США зростає з кожним роком, уряд Америки реагує на такі показники доволі спокійно.

Перш за все це зумовлено тим, що Америка залишається провідною економікою світу. Головним фактором цього є те, що американський долар є провідною світовою валютою. Оскільки саме за допомогою долара здійснюється основна частка всіх розрахунків. На сьогоднішній день долар займає міцні позиції на світовому ринку в якості ключової розрахункової валюти, оскільки саме у доларах утримують свої резерви центральні банки більшості країн світу. Стійка валюта США є гарантією утримання лідерських позицій країни.

Другим фактором є те, що США займає провідну роль у технологічній сфері. Високотехнологічні досягнення у військових дослідженнях, науці, медицині, інформаційній політиці, засобах масової інформації забезпечують Америці не лише можливість втримати свої показники на високому рівні, а й забезпечують майбутню стабільність економіки.

Також має значення і геополітичне розміщення США. За такого розміщення країни та могутності у військово-політичній сфері, Америці вдається все краще і краще укріплювати свої позиції на світовій арені.

Безумовно, законодавство та політичні реформи є рушійною силою для економіки країни. Цього року уряд США очолив новий президент, який висунув доволі жорсткі та водночас корисні для національної економіки вимоги.

Китайська Народна республіка

Економіка Китаю – друга економіка світу після США. КНР вирізняє велика чисельність населення, яке утворює доволі дешеву робочу силу. У Китаї сфокусовані найбільші світові виробництва. Проте, Китай входить у топ країн з найбільшим рівнем державного боргу.

За даними ЦРУ станом на 31.12.2016 рівень державного боргу Китаю становить 983,5 більйонів дол. США. Це у 1,02 рази більше, відповідно до попереднього року. Також знизилась темп зростання ВВП (7,3% у 2014 році; 6,6% у 2016).[12]. Такі показники є доволі негативними для настільки потужної економіки. Проте, на початку 2016 року уряд КНР затвердив 5-річний план економічного та політичного розвитку Китаю. Згідно з якого, Китай переходить на іншу модель розвитку економіки – з виробництва на соціальну сферу та сферу обслуговування. Тому, показники щодо державного боргу, росту безробіття, збільшення дефіциту державного бюджету країни не лякають лідерів уряду.

Для підтримання і покращення всього економічного становища КНР переорієнтовує економіку в бік інновацій та екологічності. Це забезпечить населення новими робочими місцями та зростання ВВП.

Франція

Франція є одним з світових та європейських лідерів. У 2016 році рівень ВВП країни збільшився у 1,3%, тоді як у 2014 темп зростання ВВП був зафіксований на рівні 0,6%. Щодо розміру державного боргу, станом на квітень 2016 р. він становив 5,36 трлн дол. США, а рік до того – 5,25 трлн дол. США. [13].

Уряд Франції висловлював свою стурбованість щодо рівня державного боргу та темпів зростання ВВП. У 2014 р. прогнозували зниження темпів економічного росту, збільшення безробіття та ріст дефіциту бюджету. Тоді уряд обрав стратегію оздоровлення системи фінансів та бюджетної економії. Зрештою, показники наступних років частково покращились.

У травні 2017 року було обрано нового президента Французької Республіки, який є прихильником вільної економіки. Це покращить темпи надходження коштів у казну для погашення державного боргу.

Проаналізувавши рівні державного боргу країн лідерів, можна дійти до висновку, що становище України в плані розмірів державного боргу не є настільки критичним. Лише за правильної політики регулювання і стимулювання темпів економічного зростання можна дійти до зменшення боргового навантаження в країні. При розробленні такої політики варто звертатись до досвіду іноземних країн. Серед них для України можна виділити такі:

- розвиток науково-технічних інновацій;
- створення прийнятних для суспільства можливостей ведення малого та середнього бізнесу;
- політика економії державного бюджету;
- створення нових робочих місць;
- потужний розвиток державних підприємств;
- відкритий тип економіки.

Такі заходи є ефективними для приросту ВВП, економічного зростання та збільшення надходжень у державний бюджет.

РОЗДІЛ 3. Проблеми та наслідки оптимізації державного боргу України.

У 2016 році, вперше за останніх 4 роки, економічні показники України почали перебувати у стані зростання (приріст ВВП становив 0,1%-2%). Безумовно, це є приводом для позитивних прогнозів як НБУ, так і економістів.

НБУ в інфляційному звіті прогнозує, що рівень сукупного та гарантованого державного боргу України не зростатиме, а залишиться на рівні 82% ВВП. Також зазначається, що чисті надходження за фінансовим рахунком у 2017 році (5.0 млрд. дол. США) будуть забезпечені відновленням припливу боргового капіталу до приватного сектору та подальшим скороченням попиту населення на готівкову валюту. У 2018 році приватний сектор активніше залучатиме як борговий капітал, так і прямі іноземні інвестиції на тлі кращого ділового клімату та прискорення економічного зростання. [4]. Хоча, варто зазначити, що у січні поточного року державний борг збільшився на 0,23 млрд. дол. США. Вважають, що причиною збільшення боргу є те, що за рахунок державних запозичень було здійснене фінансування державної казни.

Попередньо зазначено два фактори, які суперечать один одному. Також у розділі 2 дослідження явно виражено, що процес збільшення державного боргу не зупинено, хоча й дещо уповільнено. Керуючись цими даними, можна дійти до висновку, що удосконалення системи управління державним боргом є необхідним для України.

Управління державним боргом повинне здійснюватись за планом, у якому будуть максимально враховуватись всі сфери діяльності суспільства. Такий план цього року вперше було складено не на один рік, а до 2020 року. У ньому визначено 5 основних цілей, серед яких є економічне зростання.

Досягнення цієї цілі зокрема визначається такими пунктами :

- спрощення адміністрування податків як інструмент залучення інвестицій та створення нових робочих місць;
- реформа митниці як інструмент покращення інвестиційного середовища;

- створення системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання;
- розвиток конкуренції, малого та середнього бізнесу;
- створення умов для технологічного прориву;
- створення умов для економічної незалежності;
- розширення та переорієнтація зовнішньоекономічних зв'язків України;
- регіональний економічний розвиток;
- сприяння продуктивній зайнятості, залучення громад до ринку праці;
- розвиток мінерально-сировинної бази України. [10].

Ці та інші цілі, зазначені у Середньостроковому плані пріоритетних дій уряду до 2020 року, є тим рушієм, який призведе до збільшення надходжень у державний бюджет та приверне увагу інвесторів до України. У результаті, такі дії дозволять збільшити видатки з державної казни на погашення боргу, а також дозволить стабілізувати економічний стан країни для того, щоб не запозичувати ще більше коштів.

Щодо загальноприйнятих рушіїв системи управління державним боргом, то визначають такі:

- 1) залучення потрібних коштів для покриття державного дефіциту завдяки збільшенню податкового навантаження. На практиці це доцільно зробити для олігархічних ланок населення;
- 2) проведення операцій купівлі-продажу державних цінних паперів Національним Банком України. Такий крок може повернути частину довіри громадян і забезпечити регулювання грошової маси в обігу;
- 3) державні позики, як інструмент фінансування державних програм, що забезпечить прискорення темпів економічного зростання;
- 4) своєчасне виконання державою всіх поставлених їй умов кредиторами та інвесторами;
- 5) виплата коштів кредиторам та інвесторам з мінімальними ризиками для стану економіки країни;

- б) дотримання принципів відкритості та прозорості виплати та отримання коштів;
- 7) надання достовірної характеристики економічного стану в країні для підтримання рейтингу надійної держави-позичальника.

Отже, проаналізувавши теоретичні дані щодо управління рівнем державного боргу України та запропоновані цілі уряду, можна дійти до висновку, що уряд Гройсмана взяв вірний курс для подолання таких проблем як криза, державний борг, державний дефіцит, низький економічний та соціальний рівень життя громадян.

Реструктуризація боргу – одна з форм реорганізації умов боргу, у процесі якої боржники та кредитори домовляються про відстрочення виплат заборгованостей за основною сумою кредиту та за процентами, сплата яких повинна настати у певний час, а також про новий графік таких платежів.[6].

Збільшення державного боргу є загрозою для сучасної економіки, тому уряд розробляє спеціальні програми, як зазначено у попередньому пункті, для покращення економічного становища держави.

У середньостроковій перспективі, важливим є досягнення таких цілей:

- виділення достатньої кількості коштів для фінансування програми;
- забезпечення стабільного рівня державного боргу;
- можливість держави сплачувати борги по завершенню програми.

Більшість економістів наводять для України приклад реструктуризації боргу у Греції . Аналізуючи економічний стан держави та переймаючи досвід Греції можна запропонувати ряд заходів.

1. Не концентрувати увагу лише збільшенні строків виплати боргу. Варто звернути особливу увагу на те, що Україна завжди своєчасно сплачувала внески. Цим самим можна завоювати прихильність кредиторів. Відстрочення виплат МВФ може бути здійснене у більш вигідних умовах для України.

2. При можливості виділення додаткових коштів для погашення кредиту, запропонувати кредиторам погасити певну частину боргу. Тоді можливе списання частини номінальної суми боргу.

3. Здійснити операцію із зворотного викупу облігацій після проведення реструктуризації. В результаті цього, обсяг майбутніх зовнішніх боргових зобов'язань суспільного сектору може бути зменшений щонайбільше на 2,5 млрд. дол. США. Максимальний результат може бути досягнутий, якщо крім зниження купону та номінальної суми Укрзалізниці й м. Києва, вдасться також досягти зниження номінальної суми всього боргу приблизно на 25%. Це надасть змогу у середньому та довгостроковому періоді зменшити обсяг боргу суспільного сектору на 3-10% ВВП. Однак, навіть після реструктуризації, рівень боргового навантаження буде все ще високим, а ціна єврооблігацій - низькими. При істотному зниженні ціни єврооблігацій, випущених в результаті реструктуризації, уряд України, за прикладом Греції також міг би здійснити їх зворотній викуп. [11].

Також перевагою України у переговорах щодо реструктуризації боргу є оцінка можливості дефолту. Варто наголошувати на тому, що обидві сторони зацікавлені у тому, аби не унеможливити країну-позичальника сплатити боргове зобов'язання. Адже так зване «зависання» коштів не є бажаним для світової економіки. Коли рівень боргу та обсяг ВВП стають майже однаковими, або ж перший більший, МВФ припиняє співпрацю з даною країною. Так, з однієї сторони це матиме негативні наслідки для економіки країни. Але в плані реструктуризації боргу це відіграє доволі позитивну роль.

Отже, рівень заборгованості України з кожним роком стає все більш критичним, тому питанню реструктуризації державного боргу варто приділяти дуже прискіпливу увагу. Керуючись досвідом інших європейських країн можна запозичити певні підходи щодо забезпечення відстрочення виплат кредиторам. Розробка та коригування робочих планів щодо збільшення надходжень для виплати боргу та його можливе відстрочення, реалізація поставлених цілей, активна дія фінансових органів влади у роботі над погашенням боргу та недопущення дефолту – основні завдання для діючого та майбутнього урядів України.

Висновок

У даній роботі досліджена проблема державного боргу як фактора макроекономічної нестабільності. Зокрема, особливу увагу приділено впливу рівня державного боргу на економічний стан та розвиток України.

Основною метою уряду держави є зменшення рівня державного боргу, що забезпечить зниження розміру державного дефіциту, підвищення рівня економічного розвитку країни та безумовної економічної міцності України.

Проведеним дослідженням запропоновано такі шляхи вирішення проблеми збільшення державного боргу: співпраця з іноземними країнами, створення сприятливого клімату для інвестування, правильність та доцільність використання бюджетних коштів, збільшення надходжень у державну казну за рахунок змін у системі оподаткування, прозорість використання державних коштів, підвищення рівня довіри до державних цінних паперів.

Доволі ефективним аналітики вважають прийняття Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду на період до 2020 року. За умов виконання всіх поставлених цілей, рівень економічного та соціального розвитку в країні значно зросте. Ведення прозорої та доцільної фінансової політики зумовить повернення довіри громадян до головних фінансових структур.

Наявність зовнішнього державного боргу за нинішніх обставин, як для країн з перехідною економікою, так і для розвинених країн є об'єктивно обумовленим явищем. Причому, зовнішня заборгованість, будучи багатоплановим явищем, відображає як позитивні ефекти для зростання національної економіки, так і негативні, які проявляються в середньо- та довгостроковому періодах. З'ясовано і доведено, що негативний вплив боргових процесів на економічне зростання посилюється при надмірній акумуляції зовнішнього боргу в короткостроковому періоді, що загострює макроекономічну нестабільність і підвищує вразливість фінансової системи до дії зовнішніх шоків. Встановлено, що застосування фіскальних стимулів при надмірних темпах акумуляції зовнішніх запозичень і досягненні зовнішнім боргом граничного рівня може мати для економіки дестабілізуючі наслідки.

Аргументовано, що для зростання інвестиційної і кредитної привабливості та фінансової стабільності важливим завданням боргової політики України є необхідність запровадження ефективного механізму управління зовнішнім державним боргом, що дозволить повною мірою реалізувати цілі, визначені борговою стратегією та завдання тактичного характеру, а, відтак, сприятиме забезпеченню стабілізації соціально-економічної ситуації та важливим чинником досягнення економічного зростання в державі.

У результаті імітаційного моделювання боргових процесів в Україні та прогнозування динаміки державного боргу України і витрат на його обслуговування за чотирма сценаріями визначено, що тенденція до зростання відносних показників державного боргу України, починаючи з кінця 2008 р., погіршує перспективи боргової стійкості України (актуалізація проблематики умовних зобов'язань уряду пов'язана, в основному, з надмірними нерегульованими запозиченнями корпоративного сектора економіки). З використанням результатів емпіричних досліджень обґрунтовано: максимально допустима сума державного боргу України не повинна перевищувати 40% ВВП. Проведення урядом боргової політики з орієнтацією на даний граничний рівень перешкоджатиме виникненню кризи платіжного балансу України, позитивно впливатиме на рівень відсоткових ставок у економіці і динаміку приватного інвестування, створюватиме надійні підвалини для зниження темпів інфляції та збалансованості державних фінансів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Архив курсов банків України: [Електронний ресурс] / Финансовый портал Минфин. – Режим доступу: <HTTP://INDEX.MINFIN.COM.UA/ARCH/?BANKUA&2013-12-31>
2. Архив курсов банків України: [Електронний ресурс] / Финансовый портал Минфин. – Режим доступу: <HTTP://INDEX.MINFIN.COM.UA/ARCH/?BANKUA&2017-02-28>
3. Борг: [Електронний ресурс] /М-во фінансів України. – Режим доступу: <HTTP://WWW.MINFIN.GOV.UA/NEWS/BORG>
4. Інфляційний звіт / Національний Банк України. – 2017. – С.5: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47356006>
5. Інформація щодо облігацій зовнішньої державної позики та державних деривативів, що перебувають в обігу (станом на 31.05.2016): [Електронний ресурс] /М-во фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Міжнародні фінанси: навч. посіб / О.М.Мозговий, Т.Є.Оболенська, Т.В.Мусієць. – Київ: КНЕУ, 2005. – 557с. – Режим доступу: <HTTP://BUKLIB.NET/BOOKS/28473/>
7. Мілітаризація: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Мілітаризація>
8. Он-лайн калькулятор внутрішнього боргу США:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasurydirect.gov/np/debt/search?startmonth=12&startday=31&startyear=2012&endmonth=05&endday=24&endyear=2017>
9. Про державний внутрішній борг України: Закон України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2604-12>
10. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду на період до 2020 року: [Електронний ресурс] / Урядовий портал. – Режим доступу:

[HTTP://WWW.KMU.GOV.UA/CONTROL/UK/PUBLISH/ARTICLE?ART_ID=249629697](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249629697)

11. Фінанси, грошовий обіг, кредит: Економічний вісник університету. – Випуск № 27/1 5. – С.7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/restrukturizatsiya-derzhavnogo-borgu-yak-instrument-pidvischennya-rivnya-borgovoyi-bezpeki-ukrayini>
12. China //The World Factbook / Library; Central Intelligence Agency: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>
13. France //The World Factbook / Library; Central Intelligence Agency: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html>
14. Mayeda , Andrew. The IMF Is Worried About the World's \$152 TrillionDebtPile / Andrew Mayeda: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-10-05/a-record-152-trillion-in-global-debt-unnerves-imf-officials?utm_content=business&utm_campaign=socialflow-organic&utm_source=twitter&utm_medium=social&cmpid%253D=socialflow-twitter-business